

»I EF-traktatens afsnit om unionsborgerskab er valgretten til henholdsvis lokalvalg, jf. artikel 19, stk. 1, og valg til Europa-Parlamentet, jf. artikel 19, stk. 2, udtrykkeligt reguleret. Af disse bestemmelser fremgår, at en unionsborger, der har bopæl i en medlemsstat, hvor den pågældende ikke er statsborger, har valgret og er valgbar til henholdsvis lokalvalg og valg til Europa-Parlamentet i bopælsstaten på samme betingelser som bopælsstatens statsborgere.

Valg til nationale parlamenter er ikke tilsvarende reguleret i EF-traktaten og må derfor som udgangspunkt anses for omfattet af national enekompetence.

Valgretten til lokalvalg og Europa-Parlamentet er tilsvarende fastslået i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, artikel 39 og 40, hvorimod valgretten til nationale parlamenter ikke er reguleret i charteret.

Selv om valg til nationale parlamenter således som udgangspunkt må antages at være omfattet af medlemsstaternes enekompetence, kan det spørgsmål principielt rejses, om EF-traktatens regler om forbud mod direkte og indirekte diskrimination, jf. EF-traktatens artikel 12, og om personers ret til fri bevægelighed, jf. EF-traktatens artikel 39, 43 og 49, er til hinder for, at medlemsstaterne kan opretholde et bopælskrav i forbindelse med valgret til nationale parlamenter. EF-domstolen ses ikke at have taget stilling til dette eller tilsvarende spørgsmål om politiske rettigheder i forhold til personers ret til fri bevægelighed.

Med hensyn til en række andre områder, der henhører under medlemsstaternes enekompetence, har Domstolen imidlertid udtalt, at medlemsstaterne skal overholde fællesskabsretten ved udøvelsen af deres kompetence, herunder forbuddet mod direkte og indirekte diskrimination af personer, der har gjort brug af den fri bevægelighed for personer. Det gælder f.eks. direkte beskatning af personer, der utvivlsomt henhører under medlemsstaternes enekompetence, jf. sag C-279/93, Schumacker.

For det tilfælde, at Domstolen tilsvarende måtte finde, at medlemsstaterne under udøvelsen af deres enekompetence vedrørende regler om valgret til nationale parlamenter skal overholde fællesskabsretten, vil der skulle tages stilling til, om bopælsbetingelsen i grundlovens § 29 udgør en ulovlig hindring af danske statsborgeres ret til fri bevægelighed i medfør af EU-retten. Den eventuelle hindring skulle i givet fald bestå i, at personer med dansk indfødsret,

der ikke længere efter dansk ret har fast bopæl i Danmark, mister deres valgret i Danmark. Hindringen er således kun aktuel for personer med dansk indfødsret, som ikke har fast bopæl i Danmark.

Domstolen har i flere sager understreget, at også hindringer for egne statsborgeres udrejse opstillet af statsborgerskabslandet kan være i strid med EF-traktatens bestemmelser om personers fri bevægelighed, jf. f.eks. sag C-415/93, Bosman.

Det er imidlertid et spørgsmål, om grundlovens krav om fast bopæl som betingelse for valgret til Folketinget overhovedet vil kunne anses for en hindring af den fri bevægelighed for egne statsborgere. Det må således give anledning til betydelig tvivl, om Domstolen vil vurdere, at det forhold, at der vil kunne blive afholdt et valg til Folketinget i en periode, hvor man ikke har fast bopæl i Danmark, overhovedet udgør en restriktion for personers ret til fri bevægelighed.

Hvis Domstolen – uanset det anførte – måtte vurdere, at der er tale om en hindring for den fri bevægelighed for egne statsborgere, vil denne hindring alene være i strid med EU-retten, såfremt den ikke opfylder betingelserne om saglig begrundelse og proportionalitet.

I lyset af de hensyn, der ligger til grund for grundlovens krav om fast bopæl i riget, jf. nærmere herom ovenfor i kapitel 3 [hensynet til at sikre, at de stemmeberettigede har en vis tilknytning til Danmark], må det antages, at Domstolen vil betragte bopælskravet som tilstrækkeligt sagligt begrundet. Det kan heller ikke antages, at bopælskravet giver anledning til problemer i forhold til proportionalitetsbetingelsen.

Grundlovens krav om fast bopæl som betingelse for valgret til Folketinget kan derfor ikke anses for at være i strid med EU-retten.«

Justitsministeriet kan henholde sig til det, der er anført i betænkningen.

Det er således Justitsministeriets opfattelse, at spørgsmålet om valgret til nationale parlamenter mv. som udgangspunkt er omfattet af medlemsstaternes enekompetence, og at EU-retten derfor ikke finder anvendelse på dette område.

For det tilfælde, at EF-Domstolen måtte finde, at medlemsstaterne alligevel skal overholde EU-rettens almindelige principper, og at et krav om fast bopæl i riget – således som det fremgår af grundlovens § 29 og folketingsvalglovens §§ 1 og 2 – principielt kan anses for en restriktion for personers fri bevægelighed, er det samtidig Ju-